

FENOLOGI

Uppföljningsrapport 2008

Sammandrag av Naturhistoriska centralmuseets (Zoologiska museet) och Finska Vetenskaps-Societetens fenologiundersökning från åren 2007 och 2008

Juhani Terhivuo

Helsingfors universitet
Naturhistoriska centralmuseet
Zoologiska museet
2008

Observationsmaterial

Observationer av fenomen rörande arternas årliga livscykel gjordes såsom tidigare. År 2008 resulterade i sammanlagt 5318 observationer från 129 observatörer. Allt som allt 1911 observationer gällde djur (35,9%) och 3407 (64,1%) växter. Motsvarande siffror från år 2007 var 1831 djur- och 3190 växtobservationer (sammanlagt 5021 observationer från 131 observatörer). Observationerna från år 2008 har införts på kartan i 10 x 10 km rutor enligt enhetskoordinatsystemet (bild 1).

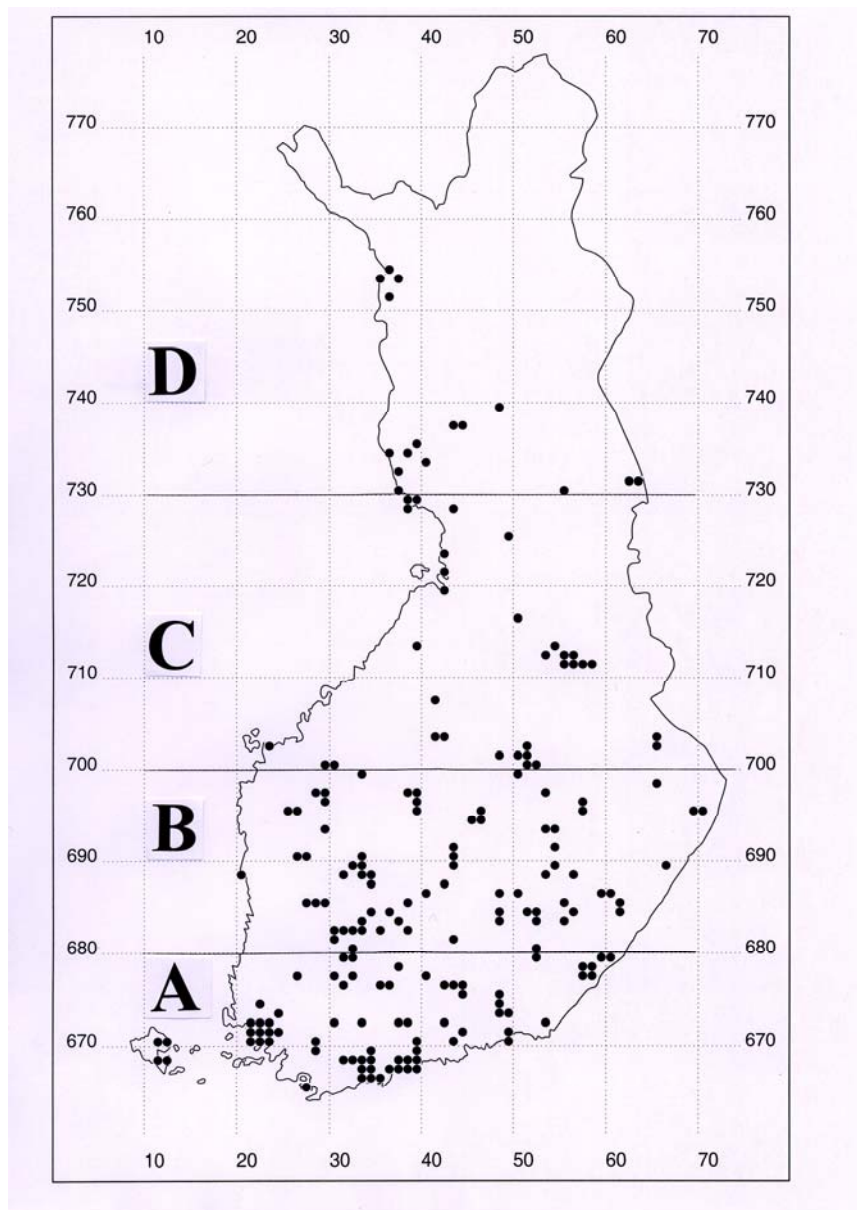

Bild 1. De fenologiska observationerna från år 2008 införda i 10 x 10 km rutor. Rutorna gäller både djur- och växtobservationer.

Månadernas medeltemperatur och fenologiska observationer

I tabell 1 visas månadernas medeltemperatur uppmätt på fyra observationsstationer åren 2007 och 2008. Tabellen ger en bild av temperaturförhållandena i zonerna A-D (bild 1).

Tabellen 1 visar att januari och februari 2008 var mildare i hela landet, medan däremot mars var kallare än 2007. April 2008 var i Södra Finland mildare men i de norra delarna av landet kallare än 2007. I maj 2008 uppnådde man endast i sydligaste Finland (zon A) medeltemperaturen av det föregående året, medan hela sommarperioden, ända in i september, var tydligt svalare än den motsvarande perioden 2007 i hela landet. Oktober och november 2008 var mildare i söder (zon A-B), men resten av året återigen kallare än 2007. I de norra delarna av landet (zon C-D) var temperaturerna under hela årsslutet 2008 lägre än år 2007, med undantag av november i zon C. I sammandrag kan man säga att sommarperioden och förhösten 2008 var i hela landet betydligt svalare än 2007.

Tabell 1. Månadernas medeltemperatur i zonerna A-D 2007 och 2008. (De meteorologiska stationerna inom parentes). Fet stil anger den månad, då medeltemperaturen varit högre under de två åren. (Källa: Meteorologiska institutet).

År / plats	Månad											medel-	
	ja	fe	ma	ap	ma	ju	ju	au	se	ok	no	de	värde
Zon-A (Helsingfors-Vanda):													
2007:	-2.5	-9.6	2.9	5.3	11.0	15.8	17.4	17.4	11.0	6.4	0.0	1.5	6.4
2008:	-0.4	0.2	-0.6	6.3	11.1	14.5	17.3	14.8	9.8	8.3	2.5	0.4	7.0
Zon-B (Jyväskylä):													
2007:	-6.4	-14.5	1.2	3.6	9.4	14.0	15.9	15.6	8.7	5.3	-1.7	0.0	4.3
2008:	-3.1	-2.8	-3.5	3.7	8.5	12.7	15.0	12.5	7.4	5.7	0.2	-1.5	4.6
Zon-C (Uleåborg):													
2007:	-7.6	-14.6	-0.4	1.9	7.9	13.5	15.8	15.4	8.2	5.5	-2.6	-0.6	3.5
2008:	-4.4	-4.1	-4.6	1.7	7.4	12.2	14.8	12.6	7.4	4.9	-0.8	-1.4	3.8
Zon-D (Sodankylä, obs.):													
2007:	-13.4	-19.1	-2.4	-0.1	5.4	11.9	14.0	13.1	5.8	3.8	-5.9	-3.6	0.8
2008:	-9.0	-9.5	-9.0	-1.2	4.5	10.8	13.4	10.2	5.3	1.2	-6.1	-4.1	0.5

Tabell 2 visar tidpunkten för snösmältning, islossning och isläggning, samt det första snöfallet åren 2007 och 2008. För varje zon har angivits ett mediandatum, det vill säga ett datum för den mittersta iakttagelsen av alla iakttagelser av en viss företeelse. Mediandatum visar alltså när företeelsen var som allmännast inom zonen.

Tidpunkten för snösmältningen och islossningen i Södra och Mellersta Finland år 2008 inföll tydligt senare än 2007. I Norra Finland var skillnaden mellan åren mindre. Hösten 2008 inträffade det första snöfallet och isläggningen i Södra och Mellersta Finland senare än 2007. I Norra Finland varierade tidpunkterna zonerna emellan.

Tabell 2. Is- och snöförhållandena i zonerna A-D under åren 2007 och 2008. (Källa: Meteorologiska institutet).

Fenomen	År	Zon (se bild 1)			
		A	B	C	D
Ingen snö på öppen mark	2007:	23.3	29.3	16.4	16.5
	2008:	4.4	12.4	27.4	21.5
Islossning	2007:	7.4	17.4	25.4	17.5
	2008:	16.4	27.4	1.5	17.5
Första snöfallet	2007:	3.11	3.11	4.11	14.10
	2008:	20.11	16.11	31.10	28.10
Isläggning	2007:	17.11	19.11	17.11	4.11
	2008:	22.11	22.11	22.11	3.11

De fenologiska observationerna för år 2008 fördelar sig på följande sätt: Zon A: 705 djurobserverationer / 1301 växtobservationer, B: 736 / 1301, C: 349 / 615 och D: 121 / 171 observationer. Med hjälp av tabell 3 kan man jämföra tidpunkten för olika händelser i djur- och växtvärlden mellan åren 2007 och 2008. Angivet datum är ett mediandatum, vilket innebär att företeelsen var allmän inom zonen ifråga.

Bland händelser i djurvärlden kan man lägga märke till att talgoxen år 2008 i hela landet började sjunga tidigare än år 2007. Kanske var det den kalla mars månaden 2008, som ledde till att knipan anlände senare än år 2007. På hösten 2008 anlände sidensvansen tidigare än 2007 i varje zon. Andra företeelser i djurvärlden uppvisar inte tydliga tendenser genom hela landet.

Betraktar man fenomen i växtvärldens, framgår det att bären (hjortron, blåbär och röda vinbär) mognade tydligt senare år 2008 än 2007. I Mellersta och Norra Finland (zon B-D) började även blomningen hos hjortron år 2008 senare än 2007. Vad gäller de andra fenomenen i växtvärlden, kan man inte se motsvarande regelbundenhet för hela landets del.

Tabell 3. Mediandatum för fenomen i djur- och växtvärlden i olika delar av landet (zon A-D) åren 2007-2008. Datum utan parenteser grundar sig på minst 4 iakttagelser, de som är inom parentes baserar sig på 1-3 iakttagelser. Siffror i fet stil visar under vilket år händelsen inträffade tidigare.

Fenomen i djurvärlden	År	Zon (bild 1)			
		A	B	C	D
Taloxen sjöng	2007:	16.2	26.2	24.2	20.3
	2008:	4.2	12.2	18.2	4.3
Kråkan bar kvistar till boet	2007:	22.3	22.3	23.3	8.4
	2008:	22.3	23.3	29.3	14.4
Orren spelade	2007:	25.3	24.3	27.3	3.4
	2008:	21.3	5.4	4.4	(10.4)
Knipan anlände	2007:	27.3	31.3	12.4	20.4
	2008:	2.4	7.4	13.4	21.4
Sådesärulan anlände	2007:	16.4	17.4	23.4	26.4
	2008:	14.4	19.4	22.4	28.4
Skogsödlan observerades	2007:	14.4	18.4	24.5	(7.6)
	2008:	24.4	4.5	6.5	(28.5)
Grodan lekte	2007:	15.4	26.4	7.5	22.5
	2008:	17.4	27.4	4.5	(25.5)
Igelkotten observerades	2007:	7.5	24.4	27.4	(28.5)
	2008:	26.4	20.4	4.5	(14.5)
Skogsharen bytte till sommarpäls	2007:	26.4	9.5	17.5	14.5
	2008:	4.5	5.5	24.5	15.5
Ladusvalan anlände	2007:	9.5	13.5	15.5	18.5
	2008:	9.5	9.5	21.5	(20.5)
Göken gol	2007:	12.5	13.5	19.5	28.5
	2008:	12.5	9.5	22.5	31.5
Mörten lekte	2007:	5.5	13.5	29.5	-
	2008:	30.4	(15.5)	(27.5)	(4.6)
Tornsvalan anlände	2007:	20.5	21.5	19.5	(29.5)
	2008:	22.5	22.5	26.5	(25.5)
Braxen lekte	2007:	22.5	31.5	(15.5)	-
	2008:	23.5	26.5	23.5	-
Tornsvalan flyttade bort	2007:	10.8	30.8	18.8	(23.8)
	2008:	17.8	21.8	12.8	(24.8)
Ladusvalan flyttade bort	2007:	6.9	5.9	30.8	25.8
	2008:	5.9	8.9	5.9	26.8
Sidesvanen anlände (hösten)	2007:	15.10	4.10	27.9	4.10
	2008:	11.10	28.9	24.9	29.9
Skogsharen bytte till vinterpäls	2007:	19.11	8.11	20.10	18.10
	2008:	(3.12)	1.11	1.11	24.10

Fenomen i växt- och svampvärlden	År	Zon (se bild 1)			
		A	B	C	D
Gråalen i blom	2007:	27.3	28.3	10.4	(10.5)
	2008:	16.3	2.4	10.4	(2.5)
Hästhovsörten i blom	2007:	30.3	1.4	17.4	(14.5)
	2008:	3.4	17.4	25.4	(13.5)
Vitsippan i blom	2007:	21.4	28.4	15.5	-
	2008:	20.4	29,4	4.5	(5.5)
Björken med "mössöron"	2007:	26.4	4.5	15.5	29.5
	2008:	30.4	3.5	14.5	30.5
Stenmurkla sågs	2007:	16.5	17.5	(20.5)	(30.5)
	2008:	5.5	11.5	15.5	6.6
Aspen i lövsprickning	2007:	22.5	22.5	27.5	5.6
	2008:	11.5	21.5	30.5	(8.6)
Blåbären i blom	2007:	17.5	22.5	27.5	5.6
	2008:	9.5	14.5	2.6	(6.6)
Häggen i blom	2007:	18.5	19.5	28.5	8.6
	2008:	9.5	17.5	31.5	5.6
Smutronen i blom	2007:	20.5	25.5	3.6	(26.6)
	2008:	13.5	27.5	6.6	(11.6)
Hjortronen i blom	2007:	31.5	30.5	2.6	6.6
	2008:	31.5	5.6	5.6	12.6
Rönnen i blom	2007:	30.5	2.6	8.6	18.6
	2008:	29.5	3.6	13.6	24.6
Syrenen i blom	2007:	29.5	1.6	9.6	(20.6)
	2008:	28.5	5.6	17.6	(21.6)
Röda vinbär i blom	2007:	15.5	19.5	28.5	(2.6)
	2008:	10.5	18.5	1.6	(1.6)
Smultron med mogna bär	2007:	2.7	2.7	10.7	(12.8)
	2008:	28.6	3.7	18.7	-
Hjortron med mogna bär	2007:	15.7	13.7	19.7	22.7
	2008:	17.7	24.7	30.7	28.7
Blåbär med mogna bär	2007:	10.7	16.7	21.7	3.8
	2008:	19.7	20.7	3.8	16.8
Röda vinbär mogna	2007:	17.7	28.7	3.8	(18.8)
	2008:	29.7	11.8	18.8	(29.8)
Skäggriska	2007:	28.8	1.9	10.8	3.8
	2008:	28.8	20.8	19.8	20.8
Asp, lövfällningen slut	2007:	8.10	7.10	5.10	30.9
	2008:	11.10	7.10	4.10	25.9
Björk, lövfällningen slut	2007:	7.10	10.10	7.10	30.9
	2008:	13.10	11.10	2.10	27.9

Observatörer i fenologiundersökningen år 2008

Aaltonen Mauri, Aartolahti Hannu, Airola Sami, Alatossava Maarit, Ala-Viikari Veikko, Auriola Pentti, Autere Yrjö, Borg-Fellman Berit, Elovaara Mauri, Entonen Marketta, Entonen-Sirainen Terhi, Fluuri Petri, Franssila Anna-Maija, Hackman Jussi, Hakanpää Hannu, Halminen Antti, Happo Virpi, Haverinen Paula, Havunen Hannu, Heikkilä Liisa, Helastie Ilkka, Hemminki Ossi, Hieta Marjatta, Hietala Jussi, Hiltunen Lea, Hirsto Jarmo, Hirvelä Juhani, Hirvikoski Gösta, Holck Hannu, Huhtala Mauri, Judén Anne, Jämsä Iikka, Järnberg Tuula, Kaari Marketta, Kangas Sinikka, Karasuo Sirpa, Karhe Hannu, Karjalainen Eino, Kiho Pekka, Koivu Maija-Liisa, Kolari Juhani, Kolehmainen Orvokki, Komula Kaarina, Korhonen Lauri, Krook Juhani, Kujala Perttu, Käkelä Aune, Käär Kalevi, Könkkölä Pentti, Laakkonen Hannu, Laakso Olli, Laamanen Heikki, Lahti Elina, Lahtinen Pentti, Lammi Leo, Laurentz Minna, Lausama Maire, Lindqvist Markku, Lukkarinen Sirkka, Makkonen Marja, Malkavaara-Kollinen Elina, Marttinen Mika, Marttinen Ossi, Marttinen Tuomo, Meriläinen Anna, Merivirta Eija, Miettinen Matti, Mustonen Eero, Mäkinen Jarkko, Mäntylä Kalevi, Mäntysaari Petteri, Neuvonen Ali, Nieminen Pentti, Niinimäki Aino, Niinimäki Taina, Nikkinen Anja, Nylund Thor, Närvänen Jorma, Oikarainen Markus, Paananen Unto, Parkkari Markku, Pekkala Seppo, Pelin Eva-Lisa, Persson Ingegerd, Pesonen-Prüfrock Eeva, Piispanen Arja, Pitkäsilta Unto, Pohja Markku, Rainio Sinikka, Rautava Jaakko, Rikberg Ralf, Roivas Teuvo, Ruoppila Jukka, Saari Pentti, Saarinen Inkeri, Sainio Venla, Saksa Juhani, Salo Marja, Salo Sirpa, Salonen Eija, Sihvola Viljo, Siira Eila, Sipola Heikki, Sipponen Kaarina, Sirkka Liisa, Sjöholm Marja-Leena, Soukkanen Maija-Liisa, Soutukorva Esko, Soutukorva Jaakko, Särkilahti Elina, Sävilammi Paavali, Takkinen Osmo, Terhivuo Juhani, Terho Ahti, Tiensuu Kalervo, Tiittanen Veera-Maria, Tikkanen Sulo, Tuomi Ritva, Tuomisto Reijo, Turoma Olli, Varhimo Markku, Vierelä Marja-Leena, Virkkula Seija, Virtanen Veera, Vuokko Kaarina, Väre Timo, Ylinen Jorma, Ylisirniö Maila, Äyräs Pirkko

Tack för uppgifterna !